

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

Komission tiedonanto Sisämarkkinoiden toimenpidepaketti (E 107/2010 vp); Mario Montin raportti komissiolle sisämarkkinoiden kehittämisestä (E 41/2010 vp)

Eduskunnan käsiteltävänä oleviin yllä mainittuihin asioihin liittyen Säveltäjän Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y. kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa. Yhdymme myös Luovan työn tekijät ja yrittäjät Lyhty –projektin talousvaliokunnalle antamaan lausuntoon.

1. Teoston pääviestit

- On vahvistettava kulttuurin kansallisia kotimarkkinoita, mikäli halutaan että suomalaiset kulttuurituotteet ja -palvelut voisivat menestyksekkäästi kilpailla myös eurooppalaisilla sisämarkkinoilla.
- Luovan työn tekijöille keskeisiä toimintaedellytyksiä myös sisämarkkinoita silmällä pitäen ovat vahva tekijänoikeussuoja ja siihen liittyvä sopimusvapaus, oikeuksien tehokkaat toimenpanokeinot myös internet-ympäristössä, panostukset luovan alan yrittäjyyteen, innovaatio-ohjelmiin ja tukijärjestelmiin, kannustava verotus ja oikeudenmukainen sosiaaliturva sekä tavoitteelliset vientiprojektit ja kansainvälistymisohjelmat.
- Tekijänoikeushallinnon puitteiden puuttaminen ei ole tarpeellinen, koska oikeuksien hallintaan liittyvien ratkaisujen pitäisi antaa syntyä markkinoilla. Mahdollisen direktiivin tulisi puuttua mahdollisimman vähän markkinoiden toimintaan ja enintään asettaa tekijänoikeushallinnon toiminnan yleiset puitteet.
- Komission tulee osoittaa tähänastista suurempaa päättäväisyyttä internet-piratismiin torjunnassa. Koska piratismi on todellinen rajat ylittävä ongelma ja suurin digitaalisten sisämarkkinoiden este, tarvitaan myös tehokasta unionitason sääntelyä erityisesti teleoperaattoreiden velvollisuudesta osallistua laillisten digitaalisten markkinoiden rakentamiseen.

2. Toimenpidepaketti suomalaisen musiikintekijän näkökulmasta

Sisämarkkinoiden toimenpidepaketin johdannossa vakuutetaan, että sisämarkkinat eivät ole tavoite sinänsä vaan ne muodostavat muita politiikkoja palvelevan välineen. Asiakirjassa ilmoitetaan myös sisämarkkinapolitiikan väistämättä hyötyvän siitä, että mahdollisimman monet si-

dosryhmät antavat siihen panoksensa. Arvioimme siis seuraavassa sisämarkkinapakettia ja siihen liittyviä politiikkoja Teoston edustaman sidosryhmän, 25 000 suomalaisen säveltäjän, sanoittajan ja musiikinkustantajan muodostaman yhteisön näkökulmasta.

Suomalaisen musiikin päämarkkinat ovat Suomessa.

Musiikkielämämme on omaperäistä ja elinvoimaista. Yli puolet Suomessa kulutetusta musiikista on kotimaista, mikä eurooppalaisittain erittäin korkea osuus. Kulttuurituotteille ja -palveluille on yleisemminkin tunnusomaista, että niiden tuotanto, kysyntä ja kulutus on paikallista tai alueellista. Tämä johtuu mm. kulttuurisista ja kielellisistä erityispiirteistä, jotka muuttuvat hitaasti.

Suomalaista musiikintekijää ei palvele sellainen sisämarkkinapolitiikka, joka väheksyy paikallisten musiikkimarkkinoiden merkitystä, kansallisten erityispiirteiden voimaa tai kulttuurisen monimuotoisuuden arvoa. Kulttuurituotteiden sisämarkkinoita kehitettäessä on huomioitava myös tämänkaltaiset kulttuurin tuotantoon ja sisältöjen kysyntään vaikuttavat taustatekijät samalla kun pyritään vähentämään teknisiä kaupan esteitä (kuten sähköisen maksamisen ongelmat) ja poistamaan markkinahäiriöitä (kuten internet-piratismi). Tämän pitäisi olla erityisen huomionarvoista, kun sisämarkkinapaketin kasvuodotusten ilmoitetaan tukeutuvan vahvasti mm. luovan työn tekijöiden tuotantopanoksiin ja potentiaaliin.

Suomalaisen musiikin kasvumarkkinat ovat Euroopassa.

Suomalaisen musiikkiviennin menestystarinoita on jo monia, ja yhteistä niille on ponnistaminen kotimarkkinoilla rakennetulta vahvalta pohjalta. Vain elinvoimainen kansallinen kulttuurituotanto ja -markkina voi luoda edellytyksiä sille, että suomalainen musiikki menestyy myös kansallisten rajojemme ulkopuolella. Komissio ei huolehdi suomalaisen kulttuurin menestyksestä. Sen voivat tehdä vain suomalaiset itse.

Eurooppalaisilla 500 miljoonan kuluttajan markkinoilla suomalainen musiikki on väistämättä marginaalissa. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että se olisi vähempiarvoisempaa kuin valtavirta. Päinvastoin, eurooppalainen projekti muodostuu monimuotoisuudesta ja moniarvoisuudesta. Oikeanlainen kulttuurin sisämarkkinapolitiikka antaa mahdollisuuksia, tukee ja kannustaa mutta ei pakota yhteen muottiin. Yleiseurooppalaisia kulttuurin sisämarkkinoita ei pidä tavoitella väkisin, ellei niiden syntymiselle ole kysyntään perustuvia aitoja edellytyksiä. Eurooppalaisuus ei voi olla yhdenmukaistamista ja marginaalien karsimista.

Tekijänoikeuksien käyttäjille pitää olla tarjolla vaihtoehtoja.

Kulttuuristen taustatekijöiden ja kulttuurituotteiden kysyntärakenteen pitäisi vaikuttaa myös unionin tekijänoikeuspolitiikkaan. Vain harvat toimijat harjoittavat esimerkiksi musiikkikauppaa koko EU:n alueella, sitäkin useammat vain yhdessä tai muutamassa jäsenvaltiossa. Siksi on virhe asettaa unionin tekijänoikeuspolitiikan ainoaksi tavoitteeksi ja mittariksi 27 jäsenvaltiota kattavien käyttöilupien saatavuus. Tämä rajoittaa markkinaosapuolten – musiikin tekijöiden ja musiikin käyttäjäyritysten – vapautta sopia käyttöluvan laajuudesta ja ehdoista haluamallaan

tavalla sekä kaventaa musiikkipalvelujen tarjoajien mahdollisuuksia vastata kuluttajien todellisiin tarpeisiin.

Musiikin tekijänoikeusluvut rajat ylittäviin palveluihin järjestyvät eurooppalaisten tekijänoikeusjärjestöjen yhteistyöverkoston kautta. Teosto välittää ulkomaisia oikeuksia Suomen markkinoille ja muut eurooppalaiset järjestöt suomalaisia oikeuksia muille markkinoille. Myös yhtä jäsenvaltiota laajempia käyttöluovia on saatavissa, mutta toistaiseksi niiden kysyntä on ollut vähäistä. Musiikin jakelun palvelumallin valitsee musiikkia asiakkailleen tarjoava yritys, ei tekijänoikeusluovia välittävä järjestö.

Kansalliset tekijänoikeuspalvelut ovat avainasemassa.

Eurooppalaisten tekijänoikeuspalveluiden verkosto tarjoaa suomalaisille musiikintekijöille kustannustehokkaan keinon saada omat tekijänoikeutensa Euroopan laajuiseen jakeluun. Tällä on myönteisiä sisämarkkinavaikutuksia, sillä se mahdollistaa suomalaisen musiikin laillisen saatavuuden kaikkialla Euroopassa sekä sille kertyvien tuottojen kotiuttamisen järjestöverkoston välityksellä. Tekijänoikeuslupien ja käyttökorvausten välittäminen yhden palvelupisteen kautta (one-stop-shop) on vuosikymmenien aikana testattu toimintamalli, joka palvelee sekä paikallisia että rajat ylittäviä markkinoita.

Kansalliset tekijänoikeusjärjestöt ovat myös tärkeä osa paikallisen kulttuurituotannon ekosysteemiä. Musiikin ja kulttuurituotteiden arvoa ei mitata vain myyntivolyymeilla vaan myös kulttuurin muilla merkityksillä ja vaikutuksilla. Kansalliset tekijänoikeuspalvelut kokoavat tekijöiden yhteisöjä, tukevat ruohonjuuritason kulttuurituotantoa ja edistävät tekijänoikeuden haltijoiden asemaa ja oikeuksia yhteiskunnassa.

3. Komission ehdotusten arviointia

Sisämarkkinapaketin mukaan eurooppalaisten luovan työn tekijöiden kansainvälinen kilpailukyky edellyttää, että sisämarkkinat pystyvät tarjoamaan innovoinnin ja luovan työn kannalta mahdollisimman suotuisat puitteet. Luovan työn tekijöille keskeisiä toimintaedellytyksiä ovat esim.

- vahva *tekijänoikeussuoja* ja siihen liittyvä *sopimusvapaus*
- oikeuksien tehokkaat *toimeenpanokeinot* myös internet-ympäristössä
- panostukset luovan alan *yrittäjyyteen, innovaatio-ohjelmiin ja tukijärjestelmiin*
- kannustava *verotus ja oikeudenmukainen sosiaaliturva*
- tavoitteelliset *vientiprojektit ja kansainvälistymisohjelmat*.

Komissio aikoo esittää vuonna 2011 ehdotuksen tekijänoikeuksien hallintaa koskevaksi puitedirektiiviksi. Emme pidä direktiiviä tarpeellisena, koska oikeuksien hallintaan liittyvien ratkaisujen pitäisi antaa syntyä markkinoilla. Sitä paitsi on kyseenalaista, kuinka paljon unionin tasoisella tekijänoikeussäätelyllä ylipäättään voidaan vaikuttaa kulttuurituotteiden markkinakehitykseen

ottaen huomioon edellä mainitut toimialan erityispiirteet. Joka tapauksessa mahdollisen direktiivin tulisi puuttua mahdollisimman vähän markkinoiden toimintaan ja enintään asettaa tekijänoikeushallinnon toiminnan yleiset puitteet. Suomalainen tekijänoikeushallinto on toimintatavoiltaan avointa ja läpinäkyvää, joten kansallisia tarpeita sääntelyn lisäämiseksi ei ole.

Mikäli yksityisen kopioinnin hyvitysmaksuja koskevaa unionin tason sääntelyä harkitaan, on Suomen kannalta ensisijaiseksi tavoitteeksi asetettava hyvitysmaksun piiriin kuuluvien tallennusvälineiden alan harmonisointi. Tämä korjaisi pidemmällä tähtäimellä sitä rakenteellista ongelmaa, että yksityisestä kopioinnista yhä suurempi osa siirtyy tallennusvälineille, jotka eivät ole hyvitysmaksun piirissä. Lyhyemmällä tähtäimellä tarvitaan Suomessa nopeita kansallisia päätöksiä romahtaneen hyvitysmaksukertymän palauttamiseksi tasolle, joka vastaa todellisen kopioinnin määrää.

Komissio aikoo vielä kuluvana vuonna esittää ehdotuksen väärentämisen ja piratismiin torjuntaa koskevaksi toimintasuunnitelmaksi. Pidämme tärkeänä, että komissio osoittaisi tähänastista suurempaa päättäväisyyttä internet-piratismiin torjunnassa. Vertaisverkkopiratismiin vastaista lainsäädäntötyötä ovat toistaiseksi johtaneet yksittäiset jäsenvaltiot, kuten Ranska tai Iso-Britannia. Koska piratismi on todellinen rajat ylittävä ongelma ja suurin digitaalisten sisämarkkinoiden este, tarvitaan myös tehokasta unionitason sääntelyä. Erityisesti kyse on teleoperaattoreiden velvollisuudesta osallistua laillisten digitaalisten markkinoiden rakentamiseen.

Helsingissä, joulukuun 10 päivänä 2010

Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto r.y.

Katri Sipilä
toimitusjohtaja

Martti Kivistö
edunvalvontajohtaja

Mikä Teosto on?

Teosto on vuonna 1928 perustettu säveltäjien, sanoittajien, sovittajien ja musiikinkustantajien tekijänoikeusjärjestö. Edustamme noin 25 000:ta kotimaista musiikin tekijää ja kustantajaa, ja lisäksi vastaavuoroisuussopimusten kautta noin kahta miljoonaa ulkomaista oikeudenhaltijaa. Keräämistämme musiikin esitys- ja tallennuskorvauksista jaoimme vuonna 2009 oikeudenomistajillemme 86,5 %.

Teosto toimii yhdyssiteenä musiikin tekijöiden ja käyttäjien välillä huolehtien siitä, että musiikin käyttäjät saavat luvat musiikin käyttöön ja että oikeudenomistajat saavat korvaukset teostensa käyttämisestä. Oikeuksien hallinnoinnin lisäksi Teosto edistää monin tavoin kansallista kulttuuria. Yhdistyksen aatteelliseen toimintaan kuuluu suomalaisen luovan säveltaiteen edistäminen.